

Eén voor één

Een groep van 40 geïnteresseerden maakte in september 2004 een studiereis naar de Verenigde Staten, naar Rhode Island om precies te zijn, een kleine staat in Nieuw Engeland. Op initiatief van KPC adviseur Hanneke te Braake werd met vertegenwoordigers van het praktijkonderwijs, onderwijsvernieuwers en ambtenaren nagegaan wat de betekenis is van 'The Big Picture – one student at a time'. Deze Amerikaanse organisatie voert een pleidooi voor individueel, persoonsgebonden onderwijs en brengt dit ook in de praktijk, met opmerkelijke resultaten.

'Founding father Dennis Littky'

Dennis Littky en Elliot Washor zijn initiatiefnemers van The Big Picture Company. Deze organisatie beoogt een verandering tot stand te brengen in het onderwijssysteem in de Verenigde Staten richting gepersonaliseerd leren. Zij richten zich met name op het voortgezet onderwijs in

de High schools, dat voorbereidt op een studie aan een college. Intussen zijn er 25 zogenaamde Big Picture-scholen, verspreid over Amerika. De eerste school die volgens de ideeën van Littky en Washor is opgezet is The Metropolitan Regional Career and Technical Center (The 'MET') in

Providence (Rhode Island). Deze public school startte medio jaren 90. De resultaten zijn veelbelovend. Al na de eerste vier jaar bleek dat het aantal drop-outs, vergeleken met andere scholen in deze staat, laag is en op 8% uitkomt, terwijl het gemiddelde in deze staat op 27% ligt. De mate waarin de leerlingen toegang krijgen tot vervolgonderwijs is een andere indicatie van het succes van de school. In 2000, toen de eerste lichter afstudeerde, bleek dat alle leerlingen waren toegelaten tot het vervolgonderwijs. Meer dan de helft van de leerlingen waren de eerste binnen hun gezin die gebruik gingen maken van deze vorm van hoger onderwijs. Littky en Washor concluderen: "It is the case that passionate teachers, personalised learning, and frequent intersections between school and the real world can awake in kids a self-confidence and a passion for learning they didn't know they had."

Onderscheidende karakteristieken

'Big Picture-scholen' onderscheiden zich door een aantal samenhangende eigenschappen. Geen van deze kenmerken is het belangrijkste. Het succes van deze scholen hangt samen met de mate waarin scholen erin slagen dit geheel van principes toe te passen.

1. Eén student tegelijk, gepersonaliseerd onderwijs

Op basis van de individuele talenten, interesses en behoeften van de leerling wordt een leerplan gemaakt, dat helemaal is afgestemd op de afzonderlijke leerling. Dit plan wordt ieder kwartaal geëvalueerd en samengesteld in overleg met de leerling, zijn of haar ouders, de individuele begeleider en eventueel de stagebegeleider.

2. Leren in de praktijk

'Learning through internship' ofwel leren door stages, is een tweede belangrijk uitgangspunt. Leren doe je in de praktijk en daarvoor wordt veel ruimte gemaakt. Twee dagen per week loopt de leerling stage bij een bedrijf of instelling. Het is cruciaal dat de keuze voor deze stageplek voortkomt uit de belangstelling van de stagiaire en goede begeleiding is onmisbaar.

De stage is belangrijk omdat de leerling de 'kunst' van het volwassen-zijn kan afkijken bij de volwassenen met wie wordt samengewerkt. Daarnaast verwerft de stagiaire op authentieke wijze de gewenste expertise in praktijk-situaties. De internships zijn breder van opzet dan onze stages. Ze dienen niet alleen voor het verwerven van competenties op het terrein van arbeids- of beroepsvoorbereiding maar ook op meer algemene competenties (zoals communicatie, rekenen/wiskunde, sociale en onderzoeksvaardigheden) en persoonlijke kwaliteiten waarop op natuurlijke wijze een beroep wordt gedaan in die buitenschoolse leerwerkplaats.

3. Vaststellen van de ontwikkeling

Geen proefwerken en cijfers, maar voortgangscriteria die volledig zijn aangepast aan het persoonlijk leerplan van de individuele leerling. Met een scala aan middelen (wekelijkse gesprekken, kwartaaltentoonstellingen, portfolio) wordt voortdurend in de gaten gehouden hoe de leerling zich ontwikkelt.

4. Schoolorganisatie

Scholen zijn niet groter dan 150 leerlingen, alleen dan kan iedere leerling zich nog gekend voelen. Iedere leergroep (advisory) is niet groter dan 15 leerlingen. Iedere school vormt een kleine leergemeenschap en deze gemeenschap onderhoudt sterke banden met de directe omgeving, onder andere vanwege de vele stageplekken.

5. De leergroep (advisory)

Het wordt ook wel het 'thuis' of 'tweede familie' genoemd: de leergroep waarvan iedere leerling deel uitmaakt. Het vormt de basis van het onderwijssysteem. Deze unit heeft een begeleider die vier jaar lang 'meegaat' en intensieve contacten onderhoudt, ook met de

Advisory in de 'MET'

familie van de leerling. Uiteindelijk is deze begeleider verantwoordelijk voor het succes van de student. De leergroep is een aanduiding voor de groep van leerlingen, maar ook de plaats waar die groep 'thuis' is en de tijden waarop de specifieke activiteiten plaatsvinden die horen bij de leergroep (instructie, groepsdiscussies, afspraken over gezamenlijke vieringen, en uitstapjes of excursies)

6. Schoolcultuur

Betrokkenheid van de leerlingen bij het schoolbeleid wordt als heel wezenlijk beschouwd. Een open en gelijkwaardige cultuur dragen bij aan het succes van de school. Er is veel ruimte voor reflectie en doorlopende ontwikkeling van leerlingen en medewerkers.

7. Betrokkenheid van familie

De familie van de leerling wordt nadrukkelijk betrokken bij het leren op de Big Picture-school. Niet alleen tijdens de regelmatige 'exhibitions', waar de leerling laat zien wat hij de afgelopen tijd heeft gepresteerd, maar ook tijdens vieringen en bijeenkomsten. Van ouders wordt verwacht dat zij ook andere ouders stimuleren bij de betrokkenheid rond de school.

Het schoolgebouw van de 'MET' in Rhode Island.

Het onderwijsconcept dat wordt toegepast binnen Big Picture-scholen kent veel elementen die ook in Nederland intussen ingang hebben gevonden. Competentiegericht leren, authentiek leren, werken met portfolio en ook de individuele leerroute worden meer en meer gangbaar. Onderscheidt de aanpak van de Big Picture-scholen zich desondanks van de Nederlandse situatie?

Hanneke te Braake: "Het onderscheidende ligt in de interpretatie van 'real world learning'. Er wordt niet gezocht naar binnenschoolse vaklokalen of leerwerkplekken of arbeidssimulatie. Men zoekt het leren in de realiteit van de dagelijkse praktijk, in bedrijven en instellingen waar leerlingen hun LTI (learning through internship) lopen. In het persoonlijk leerplan wordt, samen met de groepsleraar (advisor) en de stagebegeleider (mentor), de mogelijkheden onderzocht voor het opdoen van algemene competenties op het terrein van communicatie, wiskunde, en onderzoek (science). Ook de jongste leerlingen (vanaf 13 jaar) gaan al in het eerste kwartaal op stage, zij volgen een LTV (learning through voluntary), een soort korte maatschappelijke stage. Leren gebeurt dus niet uit schoolboeken,

maar in de praktijk op basis van de interesses van de leerling. Dat vraagt erg veel creativiteit, ondernemerschap en energie van het lerarenteam.

Daarnaast is het werken met de familie van de leerlingen gestructureerder dan in Nederland. Een ouder die zijn kind aan de MET wil inschrijven, moet schriftelijk vragen beantwoorden, aanwezig zijn bij een gesprek en een overeenkomst ondertekenen waarin men belooft aanwezig te zijn bij de kwartaalpresentaties van hun kind en de opstelling van het nieuwe persoonlijk curriculum voor het volgende kwartaal. Voor de familie zijn er elk kwartaal ontbijtbijeenkomsten en er is een maandelijks nieuwsbrief.

Het idee van een leergroep van maximaal 15 leerlingen met een vaste begeleider die vier jaar bij dezelfde groep blijft en de uitdrukkelijke pogingen om de advisory zo heterogeen mogelijk samen te stellen, is eveneens onderscheidend. Een school bestaat uit hoogstens 10 advisories in één gebouw of unit. Deze unit heeft een eigen directeur, eigen voorzieningen en eigen, samen met de leerlingen opgestelde, regels en werkwijzen voor het oplossen van conflicten. De advisory is niet alleen een bepaalde groep mensen bij elkaar, het begrip duidt ook op een eigen ruimte in de school, vaste tijden binnen de schooltijd en vaste activiteiten op het terrein van instructie, sociale vorming en indien nodig conflictantering."

Op welke manier kunnen wij profiteren van de ervaringen die in de VS met dit systeem zijn opgedaan?

“Het expliciete streven naar het meest optimale programma dat past bij de interesses en de mogelijkheden van de individuele leerling verdient wat mij betreft navolging. Onder de mensen die meegingen op de studiereis is dit al toegepast bij die leerlingen, die het schoolteam echt in handelingsverlegenheid hadden gebracht. Deze school voor praktijkonderwijs, (de Viersprong in Nijkerk), noemt dit inmiddels ‘het creatief ontwerpproces’ dat zij samen met de leerling en ouders aangaat om de leerling te behouden voor de school. Een andere medereiziger gaf aan dat wat hij had gezien van werken in de advisories voor hem aanleiding was om anders over werkruimtes te gaan denken; niet het groter maken van groepsruidtes door muren te af te breken, maar juist het realiseren van kleinere ruimtes door een muurtje in een klaslokaal te zetten en een veilige en vertrouwde werkruimte voor een vaste leergroep te organiseren. Opvallend was ook de opvatting dat de school onderdeel moet zijn van de samenleving en er dus middenin moet staan en niet op een aparte onderwijsboulevard of onderwijsgebied. De school en de omgeving zoeken ook daadwerkelijk uit wat zij voor elkaar kunnen betekenen en maken daar samen werk van.

Ook het uitgesproken actief zijn met het heterogeen samenstellen van de advisory zou voor ons een belangrijk uitgangspunt kunnen zijn. De leerlingen verschillen in cognitieve vermogens, sociaal-economische positie (veelal gezinnen die van bijstand afhankelijk zijn, maar ook ouders die bewust kiezen voor deze vorm van onderwijs), etniciteit, religie, geslacht en moedertaal. Door te werken in de kleine vaste leergroepen, leert men elkaar van dichtbij kennen, waarderen en respecteren. Men weet zich gekend door elkaar en door de vaste advisor, die ook de familie en familieomstandigheden kent.”

Hanneke te Braake

“Ik denk dat we een solide onderwijsconcept te pakken hebben dat ons ook in Nederland goede diensten kan bewijzen.”

Op welke manier wil je met de One student at a time-principes aan de slag?

“Voor de eerste week van mei staat een tweede studiereis naar de MET in Providence op het programma waar niet alleen Praktijkonderwijs, maar ook vmbo en REC-medewerkers op kunnen inschrijven. Verder zijn we van plan om Dennis Littky en Elliot Washor en enkele medewerkers van Big Picture uit te nodigen in Nederland en samen met hen een aantal conferenties te organiseren voor Praktijkonderwijs, vmbo- en REC-scholen. Ik denk dat we een solide onderwijsconcept te pakken hebben dat ons ook in Nederland goede diensten kan bewijzen, vooral met het oog op de kwetsbare leerlingen en hun ontwikkeling.”

Meer informatie?

- www.bigpicture.org
- ‘One Kid at a time, Big lessons from a small school’ (Eliot Levine, ISBN 0807741531, Teachers College Press)
- ‘The Big Picture, Education Is Everyone’s Business’ (Dennis Littky, Samantha Grabelle ISBN: 0871209713)
- Of neem contact op met Hanneke te Braake-Schakenraad, tel. 073 6247 515 (e-mail h.tebraake@kpcgroep.nl)

